

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม
ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

The Study of Relationship Between School Administration's Academic Leadership
and Teachers' Teamwork in Schools under Secondary Educational Service
Area Office 2

ทนงค์ รักษาศิริ¹, มินมาส พรานป่า², ศิริรัตน์ ทองมีศรี³

Tanong Raksasiri¹, Meanmas Pranpa², Sirirat Thongmeesri³

Corresponding Author E-mail: theozyone@gmail.com

Received: 2021-10-03; Revised: 2022-02-15; Accepted: 2022-03-06

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา และ 4) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน ปีการศึกษา 2563 จำนวน 361 คน โดยการเทียบตารางของเครจซ์และมอร์แกน และวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น 0.99 และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า

1) ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยจำแนกตามผลการวิเคราะห์จากค่าที่สูงที่สุด (1) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมการออกแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านแอปพลิเคชันและการวัดและประเมินผลผ่านระบบดิจิทัล และ (2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและหลากหลายมาให้นักเรียนได้ศึกษาและค้นคว้า รวมถึงครูนำมาใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งจะส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนด้วย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา, การทำงานเป็นทีม

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² Student in Master of Education Degree, Educational Administration, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

² Advisor, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

³ Advisor, College of Teacher Education, Phranakhon Rajabhat University

Abstract

The purpose of the research was to study 1) the level of a school administrator's academic leadership, 2) the level of teachers' teamwork, 3) the relationship between a school administrator's academic leadership and teachers' teamwork, and 4) to offer the development approaches for school administrator's academic leadership and teachers' teamwork under the Secondary Educational Service Area Office 2. The population was 361 teachers, compared to the tables of Krejcie and Morgan. The research instrument was the questionnaire; the reliability of the questionnaire was 0.99. The data was analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation method, the Pearson Product Moment Correlation Coefficient, and descriptive writing for open-ended questions and using content analysis method.

The result of the research showed that

1) the level of school administrator's academic leadership by the whole and individual aspects was at a high level, 2) the level of teachers' teamwork by the whole and individual aspects was at a high level, 3) the relationship between school administrator's academic leadership and teachers' teamwork has mutual acceptance aspects at the .01 level, and 4) the development approaches of school administrator's academic leadership and teachers' teamwork under Secondary Educational Service Area Office 2 were analyzed from the highest level as follows: Academic seminars in the field of digital assessments and 2) student learning evaluation should be expanded by school administrators, as should the variety of advanced technology available to students.

Keywords: School Administrator's Academic Leadership, School Administrator, Teamwork

บทนำ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมกรกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำหรือโน้มน้าวใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ อย่างไรก็ตามการดำเนินงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาจำเป็นต้องทำงานเป็นทีมที่มีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป การทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของความสำเร็จดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงาน เพื่อเป็นที่พึงพอใจของครูก็จะทำให้ครูร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพก็เกิดขึ้นมีความเอื้ออาทรต่อกันปัญหาต่าง ๆ ก็จะน้อยลงและหมดไปในที่สุด (ประคอง สุคนธจิตต์. 2551: 10)

สำหรับความหมายและลักษณะของการทำงานเป็นทีม นั้น หมายถึง การร่วมกันทำงานของสมาชิกตั้งแต่สองคนขึ้นไป โดยที่สมาชิกทุกคนมีเป้าหมายเดียวกันและทุกคนยอมรับร่วมกันที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว ดังนั้นหากองค์การมีการทำงานเป็นทีมแล้วจะเกิดประโยชน์คือ สมาชิกแต่ละคนในทีมที่ทุกคนยอมรับความสามารถของกันและกัน จะภูมิใจและเกิดเป็นเอกลักษณ์ของหน่วยงาน หัวหน้าทีมมอบอำนาจและให้โอกาสแก่สมาชิกได้มีส่วนร่วม ทีมจึงแสดงความสามารถอย่างเต็มที่ สมาชิกได้รับการส่งเสริมให้ทำงาน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานออกมาดีที่สุด ความหลากหลายด้านความรู้ความเชี่ยวชาญของทีมงานช่วยให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้คล่องได้ดี ประสิทธิภาพและบุคลิกภาพที่แตกต่างของสมาชิกในทีมงานทำให้กระบวนการตัดสินใจและผลของการตัดสินใจมีคุณภาพ ขจัดปัญหาด้านการสื่อสารของสมาชิก และลดต้นทุนด้านการบริหารงานของหน่วยงาน เพิ่มสมรรถภาพในการทำงานของบุคลากรทั้งระดับบริหารและระดับปฏิบัติงาน ช่วยให้บุคลากรทุกคนทุกระดับเข้าใจกระบวนการทำงานร่วมกัน และสร้างความรู้สึกร่วมเป็นส่วนหนึ่งของทีมงานมีความรับผิดชอบร่วมกันและผูกพันทางใจต่อกิจกรรมของทีมงาน (อรอนพ จินะวัฒน์ และชัยพจน์ รักษาม. 2556: 4 -11)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รับผิดชอบการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตจังหวัดกรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ในปีการศึกษา 2563 มีสถานศึกษาในสังกัดจำนวน 52 โรงเรียน (กลุ่มสารสนเทศ สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2562: ออนไลน์) ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีการติดต่อประสานงาน และทำกิจกรรมร่วมกันภายในสถานศึกษาหรือระหว่างสถานศึกษาหรือระหว่างกลุ่มเครือข่าย เช่น กิจกรรมแข่งขันทักษะทางวิชาการ กิจกรรมกีฬาภายใน กิจกรรมแข่งขันกีฬากลุ่มเครือข่าย กิจกรรมแข่งขันกีฬาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งล้วนแต่ต้องอาศัยความร่วมมือของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสิ้น กิจกรรมเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างกิจกรรมนั้น ๆ จึงจะดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาของ ณพล คำแก้ว, สมชาย เทพแสง, และสมบูรณ์ บุศิริรักษ์ (2558: 138 - 149) ได้ศึกษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งในความเป็นจริงแล้วการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษามีไม่มากนัก แม้จะมีการจัดทำโครงสร้างการบริหารองค์การภายในสถานศึกษาที่เน้นให้การทำงานเป็นทีม มีการแต่งตั้งคณะทำงานฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษาและมีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้ร่วมงานในสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม แต่ในการปฏิบัติกลับมีการทำงานเป็นทีมที่ไม่มีประสิทธิภาพมีคนทำงานจริง ๆ เพียงบางคนหรือบางส่วนเท่านั้น บุคคลส่วนใหญ่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นคณะทำงานแต่ไม่มีบทบาทหรือไม่ได้ทำงาน จึงทำให้งานไม่มีคุณภาพและส่งผลเสียต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ไม่สามารถทำให้เป็นไปตามเป้าหมายการดำเนินงานได้ จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารที่กล่าวมาแล้วนั้น ล้วนแต่เป็นความสามารถในการบริหารที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือจากครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาในโรงเรียน เพราะภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจของผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา

ดังนั้น การทำงานเป็นทีมของครูจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องนำความรู้ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการและงานด้านอื่น ๆ โดยใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำการบริหารและนำกลุ่มให้กระทำการกิจกรรมให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ซึ่งเป็นงานวิจัยที่จะทำให้เกิดถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครู อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายในการวางแผนปฏิบัติงานการพัฒนาผู้บริหารและครู ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
4. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

การทบทวนวรรณกรรม

ภาวะผู้นำทางวิชาการ

สำนักพัฒนาครูและบุคลากรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถโน้มน้าว จูงใจ หรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องเข้าใจ และตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา เกิดการรวมพลัง ประสานสัมพันธ์เพื่อวิชาชีพ และงานวิชาการซึ่งเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพ ของผู้เรียนเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) ได้สรุปความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่าหมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ในการชี้นำหรือโน้มน้าวจูงใจครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ให้เข้าใจ เกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่องานวิชาการและวิชาชีพ ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน จนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ที่กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรม 7 ด้าน คือ

1. การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์
2. การนิเทศติดตามการนำหลักสูตรไปใช้
3. การสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมิน
4. การสร้างเทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลาย
5. การสนับสนุนวิชาชีพโดยการใช้วิจัยเป็นฐาน
6. การสร้างและศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากร
7. การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่แสดงออกของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการชี้นำ โน้มน้าว หรือจูงใจเพื่อให้เกิดความตระหนัก เกิดการรวมพลัง และประสานสัมพันธ์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ สามารถใช้กลยุทธ์ทั้งการเป็นผู้นำการบริหารและการนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมทางด้านวิชาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

การทำงานเป็นทีม

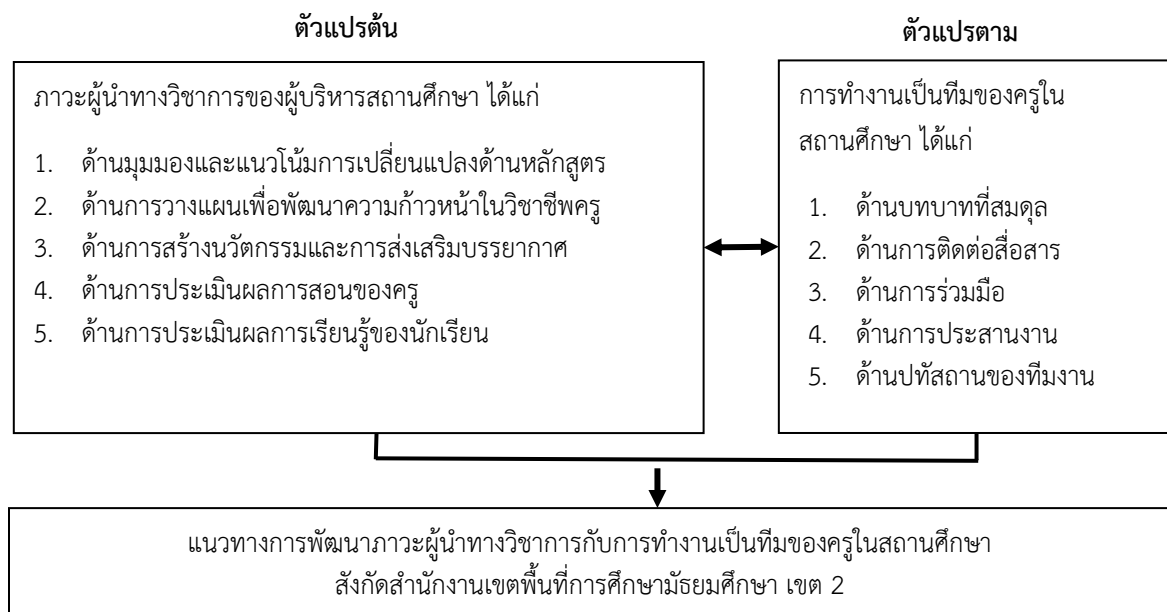
วรภรณ์ ตระกูลสุษะ (2550) กล่าวว่า ความสำคัญของการทำงานเป็นทีมจะมีความสำคัญมากเมื่อเทคโนโลยีหรือ กระบวนการปฏิบัติงานต้องการปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนที่ทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ แต่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันการทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมากในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงองค์การจะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อการแข่งขันสิ่งแวดล้อมหรือสังคม จะต้องพึ่งพาทีมงานที่ดีเพื่อจะได้รวบรวมทรัพยากรเข้าด้วยกัน และตอบสนองอย่างรวดเร็วต่อโอกาสและภัยคุกคาม

สมชาติ กิจยรรยง และจิรัช ใจเปี่ยม (2552) กล่าวถึงความสำคัญของการทำงานเป็นทีมไว้ว่า

1. งานบางชนิดไม่สามารถทำสำเร็จเพียงคนเดียวได้
2. หน่วยงานมีงานเร่งด่วนต้องมีการระดมกำลังคนจึงจะเสร็จได้ทันเวลา
3. เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถจากหลายฝ่าย
4. งานบางชนิดเป็นงานที่มีหลายหน่วยงานรับผิดชอบ
5. เป็นงานที่ต้องการความริเริ่มสร้างสรรค์
6. หน่วยงานต้องการสร้างบรรยากาศของความสามัคคีให้เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จขององค์กรที่ต้องอาศัยการทุ่มเทความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ของผู้ปฏิบัติงานและมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติภารกิจที่มีประสิทธิภาพ ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงองค์การ จะต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วในการแข่งขันเพื่อส่งผลให้องค์กรเจริญก้าวหน้า

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) มีรายละเอียด ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 2 จำนวน 52 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2563 จำนวนทั้งสิ้น 6,055 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 361 คน มีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่างดังนี้ 1) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) จากประชากรจำนวน 6,055 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 361 คน 2) จะทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเทียบสัดส่วนจำนวนครูแต่ละสหวิทยาเขต

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู และ 5) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ประกอบด้วย 1) ด้านบทบาทที่สมดุล 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการร่วมมือ 4) ด้านการประสานงาน และ 5) ด้านประสิทธิภาพของทีมงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานศึกษา และสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู 3) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู และ 5) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 แบ่งเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านบทบาทที่สมดุล 2) ด้านการติดต่อสื่อสาร 3) ด้านการร่วมมือ 4) ด้านการประสานงาน และ 5) ด้านประสิทธิภาพของทีมงาน

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยติดต่อทำหนังสือ จากวิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เกี่ยวกับการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลการทำวิจัย ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้แบบสอบถาม เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้สอน จำนวน 361 คน

2. นำแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์ ส่งไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กำหนดวัน เวลา ขอรับแบบสอบถามคืน ภายใน 15 วัน

3. เก็บรวบรวมและติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้รับคืน และแจกแบบสอบถามอีกครั้ง ในรายที่แบบสอบถามสูญหายหรือไม่สมบูรณ์ โดยขยายเวลาอีก 5 วัน

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์เนื้อหา

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความและเนื้อหาที่วัด (IOC) ซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 - 1.00

2. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 299 คน คิดเป็นร้อยละ 82.83 เพศชาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.17 ด้านอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 179 คน คิดเป็นร้อยละ 49.58 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 45.15 ช่วงอายุ 30-40 ปี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.26 และช่วงอายุมากกว่า 50 ปี ไม่มีอยู่ในกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 52.35 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 45.15 และจบการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.49 ด้านประสบการณ์ในการทำงาน ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน

152 คน คิดเป็นร้อยละ 42.11 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 29.36 และมีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 28.53

2. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู และ 5) ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตรตามลำดับ เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดหลักสูตรภายใต้กรอบแนวคิดของกฎหมายและนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา โดยวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศ ติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลมาพัฒนาปรับปรุงตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนให้ข้าราชการครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ข้าราชการครูพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนางานหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดนโยบายเป้าหมายในการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างชัดเจนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษามีการยกย่อง เชิดชูครูที่มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เช่น การกล่าวชื่นชมในที่ประชุมครู 2) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ข้าราชการครูจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างนักเรียน และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ข้าราชการครูจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ เพื่อปรับปรุงนักเรียนให้มีผลการเรียนดีขึ้นตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้

2.4 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการประเมินผลการสอนของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการประเมินผลการสอนของข้าราชการครูอย่างเหมาะสม เช่น การนิเทศการสอนภายในสถานศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษากำหนดรูปแบบวิธีการและเวลาในการประเมินผลการสอนของข้าราชการครูอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง 2) ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งข้าราชการครูให้เป็นกรรมการตรวจสอบการประเมินผลการสอนของข้าราชการครูในสถานศึกษา และจัดทำรายงานสรุปผลในทุกภาคการเรียน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการให้ข้าราชการครูนำผลการประเมินไปปรับปรุงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจร่วมกันกับข้าราชการครูถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินผล และดำเนินการประเมินผลการสอนของข้าราชการครูตามแผนและโครงการที่กำหนด

2.5 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรกที่ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครู ประเมินผลตามสภาพจริง และใช้วิธีการวัดผลที่หลากหลาย เช่น แบบสังเกต แบบทดสอบ หรือแบบสัมภาษณ์ และผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้ข้าราชการครูรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบทุกภาคเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองรับทราบผลการจัดการสอนใน

สถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความรู้และมีส่วนร่วมกับนักเรียนในการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้

3. ระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านปทัสถานของทีมงาน 2) ด้านการประสานงาน 3) ด้านบทบาทที่สมดุล 4) ด้านการร่วมมือ และ 5) ด้านการติดต่อสื่อสารตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า

3.1 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านบทบาทที่สมดุล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ข้าราชการครูปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 2) ข้าราชการครูเข้าใจบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของตนอย่างชัดเจน ทั้งในด้านการปฏิบัติหน้าที่และการปฏิบัติตน และ 3) ข้าราชการครูที่มีทักษะ ความรู้ ความสามารถต่างกันสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการครูได้รับมอบหมายที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน

3.2 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ข้าราชการครูมีการเปิดโอกาสให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนปัญหาในการทำงานอย่างชัดเจนและทั่วถึงในสถานศึกษา 2) ข้าราชการครูมีการรับทราบข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องอย่างทั่วถึง และ 3) ข้าราชการครูมีการโต้ตอบ อภิปราย แสดงความคิดเห็นหรือซักถามข้อสงสัยร่วมกันได้ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการครูมีการวิจารณ์เป็นไปอย่างเปิดเผย ไม่มีการมุ่งโจมตีกันเป็นส่วนตัว

3.3 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการร่วมมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ข้าราชการครูมีการร่วมมือกันจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี 2) ข้าราชการครูมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการปฏิบัติงาน และ 3) ข้าราชการครูมีการร่วมกันแก้ปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการครูมีการปฏิบัติงานร่วมกันโดยไม่คำนึงถึงว่าจะอยู่กลุ่มใด

3.4 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านการประสานงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ข้าราชการครูมีการเข้าร่วมประชุมเป็นประจำ 2) ข้าราชการครูมีการวางแผนการทำงานที่เหมาะสม และ 3) ข้าราชการครูมีการรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาทุกครั้งตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการครูมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน

3.5 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ด้านปทัสถานของทีมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ 1) ข้าราชการครูประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบและข้อตกลงที่ผู้บริหารสถานศึกษากำหนด 2) ข้าราชการครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ เข้าร่วมฝึกอบรมโครงการใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาทีมงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งนำมาใช้ในการทำงานของทีมและต่อองค์กร และ 3) ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดมาตรฐานและกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติงานของกลุ่มครูอย่างชัดเจน ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้าราชการครูมีการประเมินผล ปรับปรุง และพัฒนาการปฏิบัติงานของตนเองให้เหมาะสมกับภาระงานของตนเองและต่อองค์กร

4. การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยสามารถสรุปผลค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด ดังนี้ 1) ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครูจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความรู้และมี

ส่วนร่วมกับนักเรียนในการวางแผนการประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนตามตัวชี้วัดของหน่วยการเรียนรู้ 3) ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ข้าราชการครูศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความเข้าใจร่วมกันกับข้าราชการครูถึงจุดมุ่งหมายในการประเมินผล และดำเนินการประเมินผลการสอนของข้าราชการครูตามแผนและโครงการที่กำหนด 5) ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

อภิปรายผล

ผลการศึกษา เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้กำหนดนิยามพันธกิจในด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลการบริหารจัดการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตลอดจนองค์คณะบุคคลตามกฎหมายให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้เครือข่ายทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุระคำ (2562: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมเป็นอย่างมาก ประกอบกับความตื่นตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา จึงทำให้ครูในสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ จึงทำให้การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา สุระคำ (2562) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มาก การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาจะอยู่ในระดับมากขึ้นด้วย เพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตในการทำงานของครูในสถานศึกษาอย่างชัดเจน และครูทุกคนรับรู้ เข้าใจทิศทาง ทำงานตรงกันตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ และขอบเขตตามที่กำหนด และครูทุกคนก็ยอมรับจึงทำให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของของ กาญจนา สุระคำ (2562: 67) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญที่สถิติ .01

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ด้านการสร้างนวัตกรรมและการส่งเสริมบรรยากาศ ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ มณีรัตน์ สุดเต (2563) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่าแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีการสำรวจและสอบถามความต้องการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำไปจัดการเรียนการสอนของครู ซึ่งให้ครูตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยี

ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างระบบฐานข้อมูลของสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีช่วยในการจัดเก็บข้อมูลให้มีความถูกต้อง ทันสมัยและมีช่องทางเข้าถึงอย่างหลากหลาย มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค จากนั้นมา กำหนดวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา สร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน จัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เอื้ออำนวย สนับสนุนเรื่องของเทคโนโลยี มีการสังเกตการสอนของครูในรูปแบบที่หลากหลาย มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับจุดเด่นของการสอนที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษาในเรื่องระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบข้อเฉลี่ยต่ำสุด ดังนี้ ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นตามข้อมูลให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมภาคีเครือข่ายเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในเรื่องระดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบข้อเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบทบาทที่สมดุล พบว่า ข้าราชการครูได้รับมอบหมายหน้าที่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น ข้าราชการครูควรได้รับหน้าที่เฉพาะทาง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยต่อไป เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นและเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า จึงเสนอแนะวิธีการวิจัยต่อไปนี้

- 2.1 ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา
- 2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำลักษณะอื่นของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่น
- 2.3 ควรศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตอื่นที่ใกล้เคียงกัน

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กลุ่มสารสนเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. (2562). ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียน สังกัด สพม. เขต 2 (กทม.). สืบค้นเมื่อ 21 กรกฎาคม 2563, จาก https://data.bopp-obec.info/emis/school.php?Area_CODE=101702.
- ณพล คำแก้ว, สมชาย เทพแสง, และสมบุญ บุรศิริรักษ์. (2558). สภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประคอง สุนธจิตต์. (2551). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.
- มณีนรัตน์ สุดเต้. (2563). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- วรภรณ์ ตระกูลสถิตย์. (2550). การทำงานเป็นทีม. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่. กรุงเทพฯ: เอส.พี.เอ็น.การพิมพ์.

- สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). คู่มือประเมินสมรรถนะครู (ฉบับปรับปรุง) โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมชาติ กิจยรรยง, และจิรัช ใจเปี่ยม. (2552). เกมกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทีมงาน. กรุงเทพฯ: พาวเวอร์ฟูลไลฟ์.
- อรณพ จินะวัฒน์, และชัยพจน์ รุ่งงาม. (2556). การนำเสนอโปรแกรมการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สพม. เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.